

הכלות ארץ ישראל דף מקורות

/ 22 /

{ עיון נוסף בעניין סדרי היבוש בארץ ישראל }

דברים פרק יא
 (1) כל התקום אשר תקר בפְּנֵיכם בזאת גלכם בו לכם יהה
 מון פָּנַצְקָר (מלכוננו) מון נאקר נהר פקח ועד הים קאפרון יהה
 גלכם:

(2) ספרדי דברים פיסקא נא
 (א) (כד) כל המקום אשר תזרוק כף רגלכם בו, אם למד על תחומי
 הארץ יהר כי כבר נאמר מן המזרב והלבנון מה תלמוד לומר
 כל המקום אשר תדרוך אמר להם כל מקום שתכחשו חוץ
 מקומות האלו הרי הוא שליכם.
 (3) ג' רשות בידם לכחש חוצה לאرض עד שלא יכחשו ארץ ישראל
 תלמוד לומר וירושת גוים גדולים ועצומים מכם ואחר כך כל
 המקום אשר תזרוק כף רגלכם בו שלא תהא הארץ מטה מה
 בגולים ואתם חוררים ומכבשים חוצה לאرض אלא שתכחשו
 הארץ יהר חוץ רשותם לכחש חוצה לאرض,
 הרי שיכבשו בחוצה לא-ארץ מני שמהות נוהגות שם הרוי אתה דן
 אמר כאן יהה ונאמר להלן יהה מה היה האמור להלן מצות
 נוהגות שם אף היה האמור כאן מצות נוהגות שם,

(4) ז'roid המליך כובש שטחים נרחבים מעבר לפרת
 ואם תאמר מפני מה כבש דוד נחרם וארם צובה ואין מצות
 נוהגות שם אמרת דוד עשה שלא כתורה. התורה אמרה
 משתכחשו ארץ ישראל תחו ורשאים לכחש חוצה הארץ ואות היבוסי
 (5) עשה כן אלא חור וככש ארם נחרם צובה ואות היבוסי
 טמך לירושלים לא הוריש.

(6) אמר לו המליך את היבוסי סמור לפלשתירין שלך
 לא הורשת היביך אתה חור ומכבש ארם נחרם
 ואדם צובה.

(7) תלמיד וירושלמי מסכת הללה פרק ב הלכה א
 ... מעתה מה שהיה דוד הולך ומכבש נחרם וארם צובה
 (8) יהו חיבור כהלה שנייה היא שהיה דוד מניה ספרי ארץ ישראל
 דוד בח טור ג' ומכבש ספרי חוץ לא-ארץ...
 {בירושלמי לא נזכר כלל יבוס}

(9) דברי הימים א פרק יט
 (א) ויהי אקראי בן נקמת נחש מלך בני עמנון נמלך ב' בנו מהקיה:
 (ב) ויאker קורי אאשלה שדר עם חנונו ב' נחש עשה אביו עמי שקד
 וישלח קוז מלכים לנעמו על אביו נב' או עכבי צור אל ארץ בני עמנון
 אל קבון לנעמו:
 (ג) ויאker שעלי בני עמנון לקבון המקפיד קויד את אביך קעיניך כי שלח
 לך נקדים כל א' בעבור לך קדר ולקוףך ולילגאל קאכיז או אליך:
 (ד) ויקח חנונו את עכבי קורי נגillum נזכיר את מלינעם ביחס עד
 נפקשלה נשלעם:

(10) (ה) נלכו ונגעו לעריך על האנשיים נישל על קראם כי קיו האנשיים
 נקלמים מא ד' ו' אמר נקלך שבבו ברחו עד אשל' צפחה וחיקם ושםם:
 (1) ויאker בעני שפז כי התבאש עם קורי נישליך חנונו ובני עמנון אליך פFER
 (2) נישליך לך לאמ' או ארם נחרם ווילם שילם מעתה רקב ופרק'ם:
 (3) נישליך לך שניים ושלשים אליך רקב ואתך קלך עקה ואתם עמו
 נב' או פקח עני מילאeki בני עמנון נאשטו מלנעם נב' או לפלאקה:
 (ט) וניאר בני עמנון ניערכו מלתקה פמח עיר וגמלים אשר קאו לביקם
 באלה:

(4) ויאר יאכ' כי נקעה פנ' מלתקה אליו פנים ואחור ניקבר מצל בוחר
 בירושלמי נצרך ד' לסתור ארם:
 (5) (אי) זאת נברם נס בגד אשיש אהיינו ועריכו לסתור את בני עמנון:
 (יב) ו' אקראי אס פפקק מפי אכם ומיים ליל' לתשועה ס' ואם בני עמנון
 נזירק נקנק ווושעון:

(11) (יג) פזק נתנתקה بعد עמנון ובצד עכרי אל' קינוי ויק' נק' הטוב בעיננו
 עשליה:
 (12) (ד) ויגש יאכ' והעם אשר עמו לפני אכם למלתקה נגיטס מפניהם:
 (טו) ובני עמנון קא כי נס אכם וגיטס גם מפניהם אמש' אמי' נב' או
 קשירה ויב' א' יאכ' ירושל'ם:
 (טו) ויאר אכם כי נפשו לכנין יישראל וישלח מלכים לאלים וויציאו את אכם
 אשר מעבר הנهر (שולפ' שר צבא הגדעון לפניו):

(ג) ויבד לדודיך ויאס' ר' את כל ישראל ושב' הר' זרכון וב' א' אלגום ויעיר
 אלגום ועיר ב' צור לקרחת ארם מלמלה ויקומו עמו:
 (יח) יונם ארם מלפני ישראל ויב' ג' צור ארם שבעת אלפיים רבב
 וארבכעט אל איש רגלי נאת שופר שר תבאה המתה:
 (ט) ויאר עכבי נזקער פ' נפשו ליפוי ישאל נישלי'ו עם קוד' ניעבקה
 ול' א' אביה אקס' להושע את קני עמו עד:

דברי הימים א פרק כ

(א) נהרי לעת השוכת השקה לעת עצת הקאלים יונטג יואכ' את חיל הארץ
 ויחשת את הארץ בני עמו ניב' א' ויצר את רקה נווין ישב בירושלם ניך
 יואכ' את רקה נזקערה:

(ב) ויהיך צור את שטרת מלכם מעל ר' אש' ויקצעה מלשלך כפר נזק' וקה
 אקו' יקקה ותקה על ר' אש' צור ושל' קער' החז'ה מא' ד':
 (ג) ואות העם אשר קה הוציא נישר מגננה ובפרץ קברzel נבגרות וג'ו

יעשה צור לאר' בני עמו נזק' וקל' קעם יושל'ם: פ'

(ה) ויהי אחורי כו' תעט'ם ד' מלמה בגנור עם פלישתים או' הפת' סכבי
 המשתי את ספי מילוי נרפהים וינגען:

(ו) ותהי עוד מלמה את פלשתים ייך אלתנו בו יעור' עיר את לחמי אוח
 גל'ת הגט' נזע' תניחו פמאנ'ו א' גב'ם:

(ז) ותהי עוד מלמה במת ותיר' איש מלה' נאצבע'תו ש' של' עשרים
 גראבע' גם' והוא נולד לנקער:

(ח) אל נללו' לנקער פ' ניפלו' ב' נזק' צור וקיד' עכבי פ'

(ט) רמב'ם הילוט תרומות פרק א

הלכה ג'

הארחות שכחש צור חוץ לארץ כגון כנונ' ארם נהרים וארם צובה ואחלב
 וכיצא בהן אע' פ' שלך' ישראל הוא ועל פי בית דין הנגדל הוא העשה
 אינו אאי' לכל דבר ולא כחזה לא-ארץ לכל דבר כגון נבל ומצרים, אלא
 יצאו מכל חזה לא-ארץ ולהוון כא' לא הגיעו, ומפני מה ירד ממעלה
 א' מפני שכחש אולם קדום שכחש כל א' אלא נשאר בה משבעה
 עמים, ואילו חפס כל ארץ כגון גבולותיה ואח' כ' כאשר ארחות אהירות
 היה בכשו יכול כא' לכל דבר, והארחות שכחש צור הון הנקראין
 סוריה.

הסברו של המהדר' ז' היה {בשו"ת סימן ז'} על

הירושמי ועל הרמב'ם שליא הוציאו את היבסי

הסמרק לירושלים. על פי הפטוקים בדברי הימים:

"לא נזכר כי היבוס נתקבש בשכחתם אום נהרים לכחים פלישתים...וארץ פלישתים..."

ומודיעקים גם דברי ברמב'ם בהלכות מלכים:

רמב'ם ה' הילכות מלכים פרק ה הלכה ה

כל הארץ שוכבשין ישראל מלך על פ' בית דין, הרי זה כבוש
 רבים והרי היא הארץ שוכבש כל הארץ יהושע לכל דבר, והוא
 שכחו אחר כבוש כל הארץ האמורה בתורה.

תוספות מכת גיטין דף ה עמוד א

ביבוש יחיד - כי בקונט' שלא היו שם כל ישראל ביהוד
 כמו בכיבוש יהושע וככשווה לצורך כולם אבל צור לא כבש
 אלא לצורכו.

אבל בספרי מפרש טעם אחר בסוף פרשת והיה עקיב ומשמע

לפי שלא ויתה עדיו כל א' כבושא' כדי מר' והם סמור לפולטרא שלב
 לא הורשת פירוש' ביטוי' שיטה סמור לירושלים ואחת הולך וכובש ארם
 נהרים וארם צובה אבל אחר שלל א' כבושא' ודריש והם מזכטיב
 (נברם יא) כל מוקם אשר תזרור כף רגלכם וג' שלל מה שרו כובשים

מה'ו'ל היה קדוש ואפלו' חז'.

ובן ברמב'ם על משנה מסכת דמאי פרק ו' משנה יא

[יא] סוריה היא הארץ שנכבשה בזמנ מלכות צור, ואני הארץ כארץ ישראל
 ולא כחזה לארץ, ועשה הארץ כארץ ישראל בקצת דיניהם וכחזהה לארץ
 מה שכובשים אותו הרבים הר' הו לא לשאלה סוריה כארץ
 ישראל בכל הדינים, והוא מה שאסביר. והוא, שאסור להלחם בשום און
 מה ארחות אלא עד שתכחש כל הארץ שמן הקב'ה' גבולותיה בתורה
 והיא הארץ כנען לגבולותיה, ומפני שכחש צור והארץ אום נהרים
 וולטה לפני שיגמר לכחש את הארץ ישאל. לפ' שרובטי נשאר עד
 בירושלים, לפ'יך הורדה מעלה אותה הארץ שכחש לגב' הארץ
 וכך אמרו שם תאמיר מפני מה כחש צור והארץ אום נהרים וארם
 מצות נוגנות שם, אמרו צור עשה שלא כהונן המורה אמרה וכו',
 בספרין...

(ז) וילך הגלג ונשינו ירושלים אל ובכסי ישב הארץ י' אמר לנו
לאמר לא תבוא גזה כי אם נטיר העורדים נפסחים לאמ' לד לא בז�
בז' גזה...
⑧

דוד כובש את ירושלים {עיר דוד!!!}

(ז) נילך ד דוד את מגדת ציון היא עיר דוד:
(ח) ני אמר דוד ביום ההיא כל מפה יבשי ויגע באגזר
ואת הפסחים ואת העורדים שנאו שגאי נפש דוד על פן
יאמרו עור ופסח לא יבואו אל הקייה:
(ט) ונישב דוד במאגדה ניקרא לה עיר דוד וניקו דוד סביב
מן המלוא נבריה:

לפי זה קשה מאד על הספרי הג"ל שכותב שכיבוש דוד
לא היה סדר הדרוש כי לא כבש את ירושלים?

ויתריך המהריין חיות:
וירסת הספרי צרכיים לדוחוק דעת"פ שוד
כבש היביסי, בכ"ז **מקום המובח** היה עדין
תחת ארוונה דגרון ארוונה הינו הר המוריה
כמבואר בד"ה, ושם ה' מקום המובח עיין רמב"ם
פ"ב מהלכות בית הבחירה ה"ב, ודוד נענה
מדוע לא קנה גורן ארוונה או לא כבשו קודם
לכן, למען יוכל לבנות המקדש במקום המוכרכה
לבנותו על פי התורה:

⑬ שמואל ב פרק ד'
(ז) כי אקר דוד אל יק לך באהתו את הפלאך נסעה קעם כי אקר הפה אב כי חשאי ואג כי חשוי
ונאלה הח אקה עשו קהו נא ייך די ובביה אביה פ
(ח) ניב' א ג' אל דוד צדיקות הוהו י אקר לו צלה קם לי' נק מונבך ק' כו ארבה ארכעה נבגשי:
(ט) ונישב דוד במאגדה ניקו דוד פאשיך גזה נק...
(כ) כי אקר הפלך אל ארכעה לא פ' קנו אנקה מאונך ביהיר ול א אעללה לי' נק אל ט' עות חם ניק
ודוד את ה' כו ואת הפקר בקוף שקלים ממשיים:
(ה) וניקו שם דוד מונבך לי' נק ניעל ע' לות ופלמים ניטר יק נק לארכ' ופעער הפעגה מעל יישראל:

① יהושע פרק ט' פסוק סג
נתה הבני יושבי ירושלים לא יכולו **כני יהודיה** להוציאם
נישב הבני את **כני יהודיה** לירושלים עד הימים הנז'ה: פ

② ר' ק' (ס) לא יכול כי יהודיה להוציאם כתיב יכול כי מפני העחד לא
יכול שע שיאדו וקרי יכול כי לא יכול כלו להוציאם בעה כבש הארץ ואמרו
ר' ק' כלוין היז לא אלה הו שראים מפני השבעה שנשבע אברהם לאമ' כלו
ונבנוי היה לא וזה דברם נשבעת גוטם על שם בוס ור' ואש' המשפה היהו יושבי
ר' מלשום וזה שמי בימי מלשום לא בוס וכון ארונה הבוטש שהיה מל' ומפני
הנאמ' והרשות הוה בא צויאו שיאו בירושלם ועד דוד לא והוא נבש המוקם
זהה ולדעת ר' ל' לא כבשו מפני השבעה וזה כרך כבש המגול הוה ואמרך
צלי מחת והיה כתוב בהם דבר השבעה אחר כרך כבש המגול הוה ואמרך
קד' דוד והירוב לשישראל מבכיר זה בכתוב לאחות עלם שטאמר ויתן
וד' לארונה במקומם וג'.

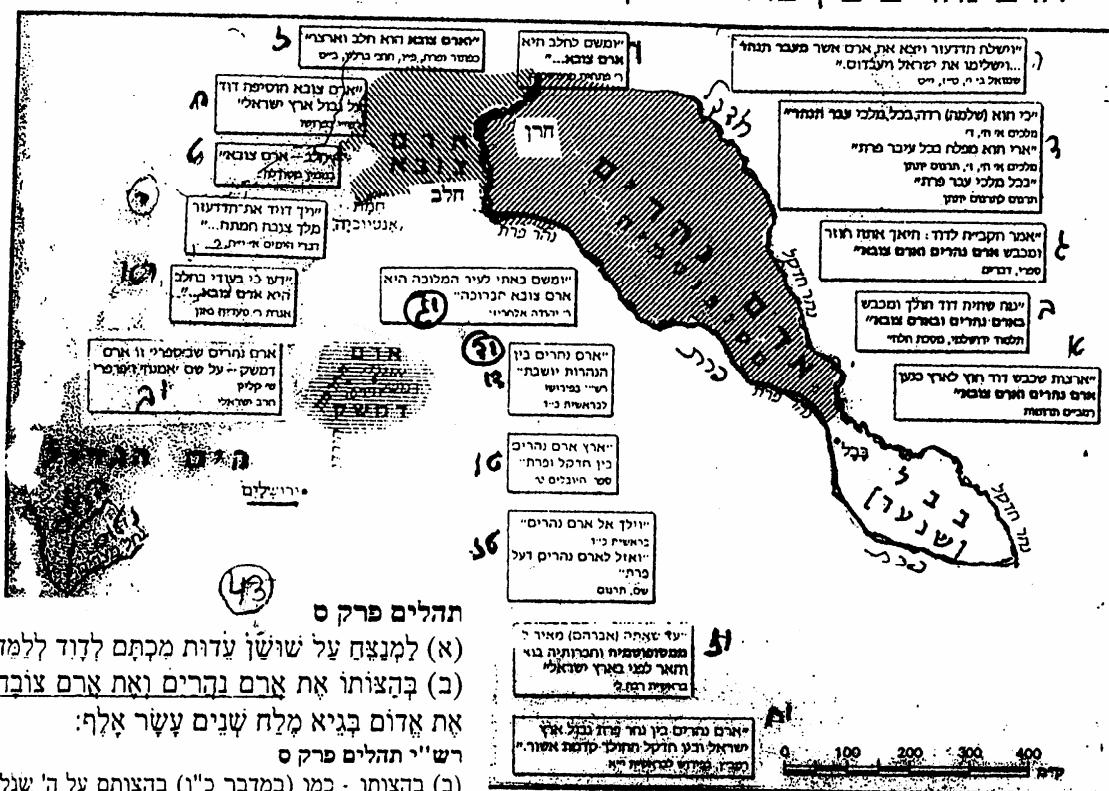
④ עת אמרו ירשותה היה ליל ובני ולבדי וכשבשו בני יהודיה את ירושלים
זה נבדק וזה עיון ולא יכול לכבות האוצר עירין מפני חבוניהם ובימי דוד
אל הרה עוד הנכו וזה ועוד נכתב מה עוד בספר שמואל ולפי הפשט הד' והמבחן
שנק ולא היה כבוי יהודיה להוציאם אליו ויתה סבה מאת ה' שלא ללכד
המצודה הוה ד מלוך דוד למלך ישראל כדי שחקרא על שמו לפ' שהיה ראה
מלך ישראל ומה שאמ' עד הימים הזה יהושע כתוב כן כי הוא כתוב ספרו לפ'
הקבלה ובמי לא הוציאם מירושלם ואך בימי דוד מצאו יהוד' שטעו שם:

⑤ שוטטיהם פרק א' פסוק טא
נתה לירובש ישב ירושלים לא הוציא **כני בקעמו נישב הבני** את **כני**
בגנון ירושלים עד הימים הנז'ה: ס

⑥ ר' ש' (א) ואת היבוס יושב ירושלים - מתח היה בירושלם שם' דוד וה' שעדין היה נבדק
מנכ' אבמ' היז והוא נשבע לו ולנט' ולנכ'ו:
ר' ד' (ב) לא הוציאו בני יהוד' - בספר שפרשו כי ירושלים בין יהודיה ובכינוי מה שאמ' היה עזין
להוציאם הוה כמו שפרשו כי ירושלים בין יהודיה ובכינוי מה שאמ' היה עזין
זהה שמלוא תירושלם אף בימי דוד כמו כתוב:

⑦ שמואל ב פרק ה
א) ניב' א ג' כל שבירו ישלאל אל דוד תקרונה י' אקרו לאמ' ר' הגנו עצמן
ז' שליך אונבנ' ...
(ג) ניב' א ג' זקן ישנא אל הפלך סקרונה ניקר ת' لكم נפלך פוד
ברית בקרון לפנ' יק נק נילשוח את דוד לפלך על ישלאל: פ' ۱۰۰

ארם נהרים בין פרת וחידקל - וארם צובה שכנותה

תהלים פרק ס

- (א) למןכם על שושן עדות מקתם לדוד למלך:
(ב) בקצתו את ארם נהרים וג'ת ארם צובה ונישב יוֹאָב וינ'
את אֶדְוֹם בְּגִיא מַלְחֵשׁ שְׁנִים עֲשֶׂר אֶלְף:
רש' י' תהלים פרק ס
(ב) בהצחו - כמו (במודרב כ'ו) בהצחות על ה' שנלחם בהם על שערו
לבני עמו:

① נתה הבני יושבי ירושלים לא יכולו **כני יהודיה** להוציאם
נישב הבני את **כני יהודיה** לירושלים עד הימים הנז'ה: פ

② ר' ק' (ס) לא יכול כי יהודיה להוציאם כתיב יכול כי מפני העחד לא
יכול שע שיאדו וקרי יכול כי לא יכול כלו להוציאם בעה כבש הארץ ואמרו
ר' ק' כלוין היז לא אלה הו שראים מפני השבעה שנשבע אברהם לאם' כלו
ונבנוי היה לא וזה דברם נשבעת גוטם על שם בוס ור' ואש' המשפה היהו יושבי

ר' מלשום וזה שמי בימי מלשום לא בוס וכון ארונה הבוטש שהיה מל' ומפני
הנאמ' והרשות הוה בא צויאו שיאו בירושלם ועד דוד לא והוא נבש המוקם
זהה ולדעת ר' ל' לא כבשו מפני השבעה וזה כרך כבש המגול הוה ואמרך
צלי מחת והיה כתוב בהם דבר השבעה אחר כרך כבש המגול הוה ואמרך

קד' דוד והירוב לשישראל מבכיר זה בכתוב לאחות עלם שטאמר ויתן
וד' לארונה במקומם וג'.

④ עת אמרו ירשותה היה ליל ובני ולבדי וכשבשו בני יהודיה את ירושלים
זה נבדק וזה עיון ולא יכול לכבות האוצר עירין מפני חבוניהם ובימי דוד
אל הרה עוד הנכו וזה ועוד נכתב מה עוד בספר שמואל ולפי הפשט הד' והמבחן
שנק ולא היה כבוי יהודיה להוציאם אליו ויתה סבה מאת ה' שלא ללכד
המצודה הוה ד מלוך דוד למלך ישראל כדי שחקרא על שמו לפ' שהיה ראה
מלך ישראל ומה שאמ' עד הימים הזה יהושע כתוב כן כי הוא כתוב ספרו לפ'
הקבלה ובמי לא הוציאם מירושלם ואך בימי דוד מצאו יהוד' שטעו שם:

⑤ שוטטיהם פרק א' פסוק טא
נתה לירובש ישב ירושלים לא הוציא **כני בקעמו נישב הבני** את **כני**
בגנון ירושלים עד הימים הנז'ה: ס

⑥ ר' ש' (א) ואת היבוס יושב ירושלים - מתח היה בירושלם שם' דוד וה' שעדין היה נבדק
מנכ' אבמ' היז והוא נשבע לו ולנט' ולנכ'ו:
ר' ד' (ב) לא הוציאו בני יהוד' - בספר שפרשו כי ירושלים בין יהודיה ובכינוי מה שאמ' היה עזין
להוציאם הוה כמו שפרשו כי ירושלים בין יהודיה ובכינוי מה שאמ' היה עזין
זהה שמלוא תירושלם אף בימי דוד כמו כתוב:

⑦ שמואל ב פרק ה
א) ניב' א ג' כל שבירו ישלאל אל דוד תקרונה י' אקרו לאמ' ר' הגנו עצמן
ז' שליך אונבנ' ...
(ג) ניב' א ג' זקן ישנא אל הפלך סקרונה ניקר ת' لكم נפלך פוד
ברית בקרון לפנ' יק נק נילשוח את דוד לפלך על ישלאל: פ' ۱۰۰